

ОБЩИНА МОМЧИЛГРАД

Дата: 16.10.2023 г.

УТВЪРДИЛ:

Искнур Кюзим

Кмет на община Момчилград

ПРОЦЕДУРА

за действие на служителите при съмнение за дехидратация или намаляване/отказ от храна на потребител в социална услуга „Асистентска подкрепа“

Настоящата процедура регламентира действията на служителите, предоставящи социалната услуга „Асистентска подкрепа“, при съмнение за дехидратация или намаляване/отказ от храна на потребителя, както следва:

1. Служителите, отговарящи за администриране и координиране на социалната услуга „Асистентска подкрепа“ запознават социалния асистент, при постъпване на работа, с признаците на дехидратация, причините за отказ от хранене и действията, които трябва да предприемат по Приложение № 1 към настоящата процедура.

2. При съмнение за дехидратация или намаляване/отказ от храна на потребителя, социалния асистент търси незабавна медицинска помощ, като уведомява близките на потребителя и ангажираните с услугата служители от отдел „Хуманитарни дейности“ при Община Момчилград за предприетите действия.

3. Социалният асистент незабавно предприема мерки за отстраняване на причината доvela до дехидратация на потребителя в резултат на:

- обезводняване от прегряване на тялото във връзка с повишена физическа активност - веднага прекратява дейността на потребителя;
- при продължителен престой на висока температура - веднага премества потребителя на прохладно място;
- за компенсиране на дехидратацията дава питейна вода на потребителя, ако е в състояние да пие.

4. При по-тежка дехидратация социалният асистент действа само по указания на медицинско лице.

5. Социалният асистент при изпълнение на служебните си задължения непрекъснато наблюдава за рисково поведение, което би довело до дехидратация или недостатъчно хранене на потребителя.

6. При намаляване/отказ от хранене на потребителя социалния асистент съдейства на близките и личния лекар за установяване на вероятните причини, довели до това състояние, като ги информира подробно за състоянието му.

7. В дневника на потребителя се описват всички действия предприети от социалния асистент при съмнение за дехидратация или намаляване/отказ от храна на потребителя.

Настоящата Процедура за действие на служителите при съмнение за дехидратация или намаляване/отказ от храна на потребителя на социална услуга „Асистентска подкрепа“ е разработена съгласно Приложение №24 към чл. 13 от НКСУ: Стандарт 12, Критерий 12.3. Същата подлежи на допълване и актуализиране при промяна в действащата нормативната уредба или при приемането на допълнителни поднормативни документи, методики и указания, уреждащи реда за предоставяне на социалната услуга „Асистентска подкрепа“.

Социална услуга „Асистентска подкрепа“

ОБЩИНА МОМЧИЛГРАД

Приложение 1

I. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЕХИДРАТАЦИЯ

С особено важно значение за оптималното функциониране на организма е така нареченият воден баланс, представляващ съотношението между количеството на приетата вода и количеството на отделената по различни механизми вода. При нарушаване на водния баланс (прием на малко течности, загуба на големи количества вода) се развива дехидратация, позната на много като обезводняване.

Необходимостта от своевременно лечение на дехидратация (рехидратация) е наложена от рисковете, свързани със състоянието. Рехидратацията се прилага в домашна обстановка (при леки форми на обезводняване) или в болнично заведение (при тежки форми на дехидратация, при пациенти с тежки подлежащи заболявания и риск от сериозни усложнения).

Фактори, водещи до дехидратация

Дехидратацията или обезводняването най-често се развиват в резултат от някои от следните причини и фактори:

- намален внос на течности в организма: в забързаното ежедневие и многобройните ангажименти човек лесно може да забрави да пие вода (както много хора се изразяват), не забелязвайки признаците на крещящото за вода тяло;
- строг и рестриктивен хранителен режим: немалка част от дневните нужди вода набавяме с помощта на храната, докато строгите диети могат значително да повишат риска от обезводняване на организма;
- определени заболявания: захарният диабет е характерен пример за болест, повишаваща риска от обезводняване, особено в началните етапи, преди поставянето на диагнозата и откриването на заболяването;
- повръщане: редица заболявания, най-често с инфекциозен характер, съпроводени с гадене и повръщане, повишават риска от обезводняване, като в тези случаи приетите перорално течности могат да причинят нов позив за повръщане, във връзка с което често е необходимо венозно въвеждане на течности;
- диария: независимо дали се касае за банална сезонна инфекция, хронично възпалително заболяване на гастроинтестиналния тракт или реакция в резултат от неправилно хранене, диарията е една от водещите причини за дехидратация, особено в ранна детска възраст, тъй като води до големи загуби на вода и електролити от организма;
- повишена физическа активност: прекомерната двигателна активност, особено несъобразена с атмосферните условия (високи температури, силно слънце), значимо повишава риска от остро обезводняване, тъй като с потта се губят големи количества течности от организма;
- тежки кожни изгаряния: при тежки и обширни кожни изгаряния рискът от обезводняване също е висок във връзка с нарушената бариерна функция на кожата и по-големите загуби.

Симптоми на дехидратация

Необходимо е своевременно провеждане на адекватно лечение и овладяване на симптомите, свързани с обезводняването, тъй като в рамките на твърде кратък период от време е възможно сериозно влошаване на състоянието на пациента.

ОБЩИНА МОМЧИЛГРАД

Разпознаването на ранните симптоми е от ключово значение, като най-често това са главоболие, гадене, мускулни спазми, намалено изпотяване въпреки високите температури или физическа активност, сухота в устата, усещане за сухота в очите, слабост, намалено уриниране (рядко, в малки количества, като цветът на урината става по-тъмен във връзка с активирането на защитен механизъм от страна на бъбреците).

Хората в напреднала възраст са по-податливи на дехидратация, като съществуват различни причини за това като по-ниско съдържание на течности в тялото, понижено чувство на жажда, лекарства или основни здравословни състояния, засилващи загубата на течности.

Леките форми на дехидратация, при които се наблюдава увреждане в лека степен на състоянието на болния при запазване в изправност на дейността на основните органи и системи, подлежат на домашно лечение.

Общи мерки за лечение на дехидратация (обезводняване) в домашни условия

- отстраняване на причината: при обезводняване в резултат от прегряване на тялото във връзка с повишена физическа активност или продължителен престой на висока температура, се препоръчва прекратяване на дейността и отдых на прохладно място (в случай, че сте на открито, потърсете дебела сянка, в случай, че сте на закрито климатизираните помещения или дори обикновеният вентилатор ще ви свършат работа). В случай, че обезводняването се дължи на повръщане или диария е необходимо своевременно лечение на тези симптоми и основната причина, която ги провокира (инфекциозен процес, грешка в диетата, обостряне на подлежащо заболяване и други). Прилагат се подходящи антидиарични лекарства, средства за облекчаване на гаденето и позивите за повръщане, като например лоперамид, диосмектит, медицински въглен и други, а при необходимост и подходящи антибиотици (съобразени с причинителя на инфекцията).

- прием на достатъчно количество течности: необходимо е адекватно заместване на загубите от организма под формата на вода, спортни напитки (съдържат и електролити), достъпни без рецепта продукти под формата на прах за разтваряне във вода (саше), съдържащи оптимални количества електролити, бистър бульон, айрян, кокосова вода или домашно приготвен разтвор, съдържащ вода, малко сол и захар. Необходимо е приемането им първоначално на малки порции (особено при гадене, повръщане, диария). При преминаване на острата фаза е необходим прием на между един и два литра течности в рамките на два до четири часа. Не се препоръчва прием на спиртни напитки (водят допълнително до дехидратация), съдържащи кофеин напитки, енергийни напитки. В комбинация с достатъчно течности може да приемате и храни с високо съдържание на вода, каквито са например краставици, диня, праскови, но при диария например е необходимо ограничаване приема на храна, тъй като е възможно влошаване на състоянието.

- осигуряване на почивка за организма: намерете подходящо за отдых място с оптимална за сезона температура, напръскайте лицето си с хладка вода и се отпуснете. Може да използвате кубчета лед (при разтопяването им в устата под влияние на телесната температура снабдяват организма от една страна с вода, а от друга страна предпазват от прегряване), мокра хавлия, положена върху челото, гърдите или ръцете.

- проследяване цвета на урината: това е маркер, който ще ви подскаже нуждата от прием на още допълнително течности. Безцветната, с лек жълт оттенък урина показва

ОБЩИНА МОМЧИЛГРАД

достатъчно добра хидратация на организма. Промяната на нейният цвят и придобиването на тъмно жълт оттенък говори за недостатъчен прием на течности.

Тези мерки са подходящи за приложение при леките форми на обезводняване при лица в активна възраст без данни за подлежащи увреждания.

При малки деца и възрастни хора е необходимо внимателно мониториране на състоянието и своевременно консултация със специалист и при най-малките съмнения за влошаване на общото състояние. При тези рискови групи всяко забавяне на медицинската помощ може да доведе до неблагоприятни последици.

Ако дехидратацията не бъде лекувана, тя може да доведе до сериозни усложнения, като например:

- проблеми с отделителната система, като инфекции на пикочните пътища, камъни в бъбреците и дори бъбречна недостатъчност;
- припадъци поради ниски нива на калий и натрий;
- топлинно изтощение или топлинен удар;
- хиповолемичен шок, животозастрашаващо усложнение, което причинява спад в кръвното налягане и нивата на кислород поради ниския обем на кръвта в тялото;

Разпознаването на симптомите на дехидратация е важно, за да може да бъде реагирано навреме, като загубените течности от организма бъдат компенсирани.

II. ОТКАЗ ОТ ХРАНА ПРИ ВЪЗРАСТНИТЕ ХОРА

Храненето е неразделна част от човешкия живот. Но за някои възрастни хора храненето може да се превърне в трудна задача. Отказът от храна при възрастните хора е често срещан проблем. Той може да бъде причинен от редица фактори, като например промени във вкуса или мириса, стоматологични проблеми, физически увреждания и дори психологически проблеми. Лицата, полагащи грижи, е важно да разберат защо се появява отказ от храна, за да са по-добре подготвени да се справят с проблема.

• Физически увреждания

Възрастните хора могат да имат физически увреждания, които затрудняват или правят болезнено храненето. Например артритът или болките в ставите могат да затруднят хващането на прибори и да направят рязането на храна почти невъзможно. Лошата подвижност също може да попречи на възрастните хора да стигнат навреме до кухнята или трапезарията, за да се хранят със семейството или приятелите си. В такива случаи е важно да се вземат предвид всички физически ограничения при планирането на храненето и да се опитате да намерите решения като предварително нарязани плодове и зеленчуци, които са по-лесни за обработка.

• Промени във вкуса и мириса

С напредването на възрастта сетивата на хората се променят, което може да повлияе значително на апетита им. Намалването на вкусовите рецептори може да ги накара да предпочетат безвкусни храни с малко подправки, докато увеличаването на чувствителността към горчивината може да означава, че те напълно отхвърлят някои съставки. Освен това обонянето отслабва с времето, което затруднява откриването на ароматите в хранителните продукти, които възрастните хора са харесвали преди. За да се справят с този проблем, лицата, полагащи грижи, трябва да експериментират с различни подправки и комбинации от вкусове, докато намерят нещо, което е подходящо за вкусовите рецептори и рецепторите за мирис на възрастните хора.

ОБЩИНА МОМЧИЛГРАД

• Психологически проблеми

Проблемите с психичното здраве също могат да играят роля в отказа от храна сред възрастните хора. Депресията е един от най-често срещаните психологически проблеми сред възрастните хора, който често ги кара да губят интерес към дейности, които някога са били приятни, включително готвене и хранене с други хора. В такива случаи е важно лицата, полагащи грижи, да оказват емоционална подкрепа, като ангажират близките си възрастни хора в смислени разговори по теми, които им носят радост, като хобита или спомени от миналото, така че те да започнат да се чувстват по-комфортно да участват отново в храненето.

Отказът от храна сред възрастните хора е сложен въпрос, но разбирането на причините за него е от ключово значение при намирането на решения за този проблем. Като лица, полагащи грижи за възрастни хора, е важно да прецените дали физическите увреждания затрудняват храненето, или става въпрос за проблем с психичното здраве, преди да опитате различни подходи, като например предоставяне на предварително нарязани плодове и зеленчуци или въвличане на възрастните в смислени разговори по време на хранене, така че те да се чувстват по-комфортно да участват отново.